

Και περκατώ μιὰ προσευχή στὸ Δίχ τὸ μαυροσύγγεγο:

...ἄχ, βοίθα νὰ μὴν πέσει
 Ὁ ἥλιος, καὶ νὰ μὴ χυθεῖ τῆς νύχτας τὸ σκοτάδι,
 Πιεχοῦ τὸ πλούσιο ἀρχοντικὸ γκρεμίσω τοῦ Πριάμου
 Καὶ κάψω μ' ἀσπλαχνὴ φωτιά τις πόρτες, καὶ πρὶν κἀνῶ
 Κομάτια ἀπάνου στὸ κορμὶ τοῦ γιοῦ του τὰ τσαπράζια,
 Κουρελιασμένα ἀπ' τὸ χαλκὸ καὶ γύρω του στρωμένοι
 Πολλοὶ συντρόφοι λί' ποτα στὸ αἷμα ὡς κολυμπᾶνε.»

(Μετάφ. τοῦ Πάλλη)

Πιὸς πολέμαρχος, πιὸς βασιλιάς θάχε τώρα τὸ
 κουράγιο νὰ πεῖ τέτια λόγια στοὺς στρατιώτες του ἢ
 στὸ Θεό του; Ἄν ρίξουμε μιὰ ματιά σ' ἐναν, ὅπιον
 καὶ νᾶναι, λόγῳ ἀπ' αὐτοὺς ποὺ εἰπωθήκανε ἀπ' τὴν
 ἀρχὴ τοῦ εὐρωπαϊκοῦ πολέμου, θὰ δοῦμε, πὼς ἔ
 θένας ἔκανε τάχα κάθε δυνατὴ προσπάθεια, γιὰ νὰ
 σώσει τὴν εἰρήνῃ τοῦ κόσμου, πὼς ἀναγκάστηκε νὰ
 καταφύγει στὸν πόλεμο μὲ πόνον στὴν καρδιά ἀπὸ χρέος
 νὰ υπερασπίσει τὸ δίκιο τῆς Εὐρώπης ἀπὸ τὸν ἐπίδουλο
 καὶ ἄδικο ἐχτρώ, πὼς πηγαίνει νὰ θυσιάσῃ γιὰ τὸν
 πολιτισμὸ...

Μιὰ τέτια πρόχειρη παραβολὴ μπορεῖ νὰ μᾶς
 δώσει ἀφορμὴ γιὰ π.λλές σκέψεις, φτάνει νὰ μὴν
 ἔχουμε πολλὴν ἐμπιστοσύνη στὰ λόγια, μὰ νὰ ζητᾶμε
 νὰ σοῦμε λίγο πιὸ βαθιά.

Τὰ πράγματα στὴν οὐσία τους δὲν ἀλλάξανε καὶ
 πολὺ ἀπὸ τὴν ἐποχὴν ἐκείνη, γιὰτὶ ὁ πόλεμος εἶναι
 πάντα πόλεμος καὶ εἶναι βέβαιον, ὅτι μὲς στὰ βάθη
 τῆς ψυχῆς τους κ' οἱ σημερινὲς πολέμαρχοι προσεύ-
 χονται στὸ Θεό τους, νὰ τοὺς βοηθήσει νὰ γκρεμί-
 σουνε τ' ἀρχοντικὰ τῶν ἐχτρῶν τους καὶ νὰ κάψουνε
 μ' ἀσπλαχνὴ φωτιά τις πολιτείες τους καὶ νὰ τοὺς κά-
 νουνε νὰ κολυμπήσουν πίσω μὲς στὸ κίμα. Μὰ
 αὐτὴ ἡ προσπάθεια νὰ σκεπάσουνε μὲ χρυσὰ λόγια
 τοὺς ἀληθινούς τους πόθους δείχνουνε, πὼς οἱ λαοὶ
 ἀρχίσανε νὰ αἰσθάνονται ἀλλιώτικα καὶ πὼς βρικό-
 μαστε στὶς παραμονὲς μιᾶς ἄλλης ζωῆς: ἢ τὸ ψέμα
 θὰ γίνη καινούργια ἀλήθεια ἢ θὰ λείψει τὸ ψέμα καὶ
 θὰ μείνει ἡ παλιὰ ἀλήθειά· τὸ πρῶτον εἶναι προχώ-
 ριση, τὸ δεύτερον γύρισμα πίσω· πιστεύω στὴν προχώ-
 ριση. Ἄς μὴν τρομάξουνε οἱ Νιτσεϊστές, πὼς μιὰ τέ-
 τια νέα ζωὴ θὰ φέρει τὸν ἐκφυλισμὸ, πὼς θὰ ἐμποδί-
 σει τὴν δαρβινικὴ ἐπιλογὴ, τὸ φυσικὸ ξεδιάλεγμα.
 Ἡ ἀνθρωπότητα, ἐπὶ μορφὴ κίαν πάρει ὁ πολιτι-
 σμός τῆς, θὰ ἐξακολουθήσῃ ν' ἀγωνίζεται σ' αὐτὴ,
 καὶ γι' αὐτὴ τὴ ζωὴ, καὶ δὲ θὰ πάβει νὰ ἐρωτεύεται.
 Ὁ ἀγώνας καὶ ὁ ἔρωτας, αὐτὲς οἱ δύο κρισάρες, ποὺ
 κριστρίζουνε ἀδιάκοπα κάθε ζωντανὸ εἶδος, δὲ θὰ λεί-
 ψουνε ποτὲς ἀπὸ τὸν κόσμον· μὰ μονάχα ἡ μορφὴ του.
 θ' ἀλλάξει, ἀκολουθώντας κι αὐτὴ τὸ αἰώνιον καὶ ἀδιά-
 κοπο ξετύλιγμα ποὺ κυβερνάει τὰ πάντα, ἀκόμη καὶ
 τοὺς πολιτισμούς καὶ τίς ἰδέες καὶ τίς γλώσσες καὶ
 τίς ψυχές.

Κ. ΚΑΡΘΑΙΟΣ

ΘΡΥΛΟΙ ΤΟΥ ΚΑΡΑ-ΣΟΥ

ΣΤΟΥΣ ΤΑΦΟΥΣ *

Κάθε κολώνα γίνεται φῶς καὶ κάθε πρᾶμα λάμ-
 πει. Οἱ πολύτιμες πλάκες τοῦ κιβουριοῦ ἀπομόναχες
 σγκώνονται καὶ ἔλο τ' ἀσῆμι, τοῦ Μεγάλου (1) Ἰσεν-
 τέρ—ποὺ κυρίεψε ντουινιάδες!— κυλάει μὲ τὰ κύ-
 ματα τοῦ Καρά-Σου· ἔλα τὰ βασάνια του εἶναι χρυσᾶ
 καὶ λάμπουν, ὁ βυθὸς του ἀπὸ χρυσόκονι τοῦ Μαν-
 τσοῦ (2), τὰ βράχια του χρυσταλλίτες καὶ τὰ χαμό-
 δεντρά του κοράλια κίχκνια. Ὅλα εἶναι φῶς καὶ τὸ
 φῶς σὲ ἔλα!

Μέσα σὲ φελοῦκι ἀπὸ φίλδης καὶ μοσχόξυλο, κλί-
 τεται τὸ «Χρυσὸ Ἀγῶρι»· εἶναι τὰποσπὸρι τῆς θεϊ-
 κῆς ράτσας καὶ τῷπειρεν ὁ Μεγάλος Μπέης τοῦ Κα-
 ρασοῦ καὶ τὸ γέννησεν ἡ πεντάμορφη νεράιδα Λά-
 μιες τὸ φυλάει μέσα στὰ ὑπόγεια τῶν Τάφων ποὺ
 ἦσουχα-ἦσουχα ρέει τὸ Μαῦρον ποτάμι καὶ Νύφες τῶν
 Βουνῶν καὶ τοῦ Λόγγου τὸ θρέφουνε· εἶναι τὸ Μπεό-
 πουλο, τὰποσπὸρι τῆς θεϊκῆς ράτσας.

Ἐφτὰ τὸ νανουρίζουν χανοὺμ γλυκές, σταλμένες
 ἀπὸ τῆς Μάννας τὴν ἀγάπη καὶ τοῦ Προφήτη τὴν
 ἔγνοια· ἔφτὰ Νουρί ποὺ μαγεύουν μὲ τὴ ματιά καὶ
 μὲ τὴ φωνή τους ἡμερώνουν.

Τὸ νανούρισμά τους εἶναι τραγοῦδι χαρᾶς καὶ εἶναι
 μοιρολόγι.

«Τὸ θρόϊσμα τῶν φύλλων πάρε ἄλογο, καὶ τίς
 κινεὲς ποὺ παίζουν ἀνάλαφρα στὰ Κέθρα καὶ στὶς
 »μοσχοκαρυές, Ἰπνε, κι' ἔλα νὰ χαϊδέψῃς ἀπαλά,
 »σὰν τὸ φίλημά μου, τίς μαῦρες διαμντῶπτερες τῶν
 »ματιῶν τοῦ χρυσοῦ ἀγοριοῦ.

«Ἐλα, Ἰπνε, νὰ φευγατίσῃς καθ' ἔγνοια πὸ τὴν
 »πράσινη (3) γνώμη του καὶ νὰ τὸ πάρῃς μαζὺ σου
 »στὰ βελουδένια λεϊδάδια καὶ στὶς ἄσπρες νύχτες, νὰ
 »τρανέψῃ νάντρεϊέψῃ τοὺς προγόνους του νὰ μοιάσῃ

* Ἡ ἀρχὴ στὸ περασιμένο φύλλο.

(1) Ἐννοοῦν τὸ Μεγαλέξαντρο (Ἰσεντέρ), τὸν διαρεν-
 τεύουν γιὰ τοῦρκο· βρίσκεται δὲ τὸνομά του σὲ πολλὰ πα-
 ραμύθια τοῦρκικα.

(2) Μαντσοῦ: Ἀπὸ τῆς φυλῆς αὐτὴ κατάγονται οἱ
 Τοῦρκοι καὶ τῶχουν νὰ τὸ λένε στοὺς θρούλους τους. Ἐέ-
 ρανε μάλιστα πὼς ἡ φυλὴ τους τότες, εἴτανε πλούσια γιὰτ'
 εἶχε τόπους σιμὰ σὲ χρυσορυχεῖα, ἴσως τοῦ Οὐράλ.

(3) Πράσινη: ἄγουρη γνώμη δηλ. ἀγίνωτη ἀρὰ εἶναι
 μωρο παιδί. Τὸ λένε σ' ὅλα τὰ γωριὰ τοῦ Κάμπου Σερρών·
 ἔχουσα στοῦ κ. Ἰω. Καταγιαννίδου τὸ σπιτικὸ στὴ Νι-
 γρίτα καὶ στοῦ Παπαγιώργη Σαμαρά τὴ Φαμήλια, στὸ Ὀρ-
 λιανκο.

καὶ τοῦ ξακουσμένου τοῦ πατέρα, τοῦ Μεγάλου
»Μπέη τοῦ Καρά-Σοῦ.

«Καὶ μένα τῆς ἐρημῆς, ὦ ψυχὲς ξεδιχῆτες, δό-
»στε κουράγιο νὰ δυνηθῶ νὰ τοῦ πῶ τί εἶναι καὶ τί
»καρτεροῦμε ἀπ' αὐτό.

«..Ἦρθαν μέρες πικρὲς καὶ ὥρες φαρμακωμένες,
»ὁ οὐρανὸς μελάνιασε καὶ κύματα λύσσας ἀπὸ μανια-
»σμένη βροχή, φύσκωσαν τὰ ποτάμια καὶ τ' ῥεμμα-
»τιὲς πάνω ἀπ' τὸν Κάμπο, ποὺ φάνταζεν ἡ Ἐντρινὲ
»μὲ τὸ Τζαμί—ποὺ ἀκούστηκε, ἔπου στὴ γῆς εἰν'
»ἄνθρωπος καὶ ποὺ φυλάει τὰ κόκκαλα τῶν θεϊκῶν
»Προγόνων (1). Κι' ἀπ' τὸ ἀπέραντο γαλάζιο ποτάμι
»τοῦ Ροῦμ καὶ τὰ Μαῦρα Βουὰ τὰ ξερὰ κι' ἀκάρ-
»πιστα, τριγύρισεν ὁ Χάρος! (2)

«Καὶ οἱ Κουινάροι ποὺ εἶναι παλληκάρια στοὺς
»πολέμους καὶ στὶς ἀμάχες, συνάχτηκαν σὲ ἀσκέρι
»λαμπρόχαρο καὶ ἄκουγαν στοῦ Μεγάλου Μπέη καὶ
»πατέσα σου τὰ λόγια...

»Τ' ἀλέτρι σκούριαζε μέσα στὸ χωράφι, καὶ τ'
»ἀργαστήρια σφάλισαν καὶ τᾶλγα τὰ καθάλλησαν
»παλληκάρια καὶ τὰ δῶδια ἀκλουθοῦσαν τ' ἀσκέρια·
»οἱ ἀπαθῆκες χωρὶς γεννήματα μείνανε, τίς πρᾶματιες
»ἔφαγ' ὁ σκόρος καὶ μόνο τὰ χνουδωτὰ παιδιὰ καὶ οἱ
»γυναῖκες μείνανε στὰ χωριά μας....

«...ἀγκιμαχάει ἡ γῆς καὶ κλαίει ὁ οὐρανὸς καὶ δέρ-
»νετ' ὁ ἀγέρας κι' ὁ θρήνος φτάνει στὸ φεγγάρι καὶ
»στὰ τάρταρα....

«Οἱ Κονιάρηδες ἀκίνητοι ὡς τώρα στοὺς πολέμους
»δαγκώνουν τὸ μαῦρο χῶμα καὶ δὲ θὰ ξαναῖδουν τοῦ
»λευκοῦ ἀστρου τὸ φῶς...

»Ἔτσι ὅμως εἶνε τὸ Κιςμέτ καὶ ἔτι αὐτὸ βουλιέται
»κανεῖς ἐνάντια δὲν πρέπει νὰ πηγαίνει· γίνεται τοῦ
»Ἀλλάχ τὸ θέλημα καὶ μεῖς πρέπει νὰ σκύδουμε κε-
»φάλι...

»Μὰ ὦιμὲ τῆς δόλιας ποὺ μῶλαχε νὰ μείνω δῶ
»μειρολογήτρα· θέλω νὰ πῶ ὅχι γιὰ τοὺς πολέμους
»καὶ τίς ἀμάχες, μὰ γιὰ τὴν κατάρρα τῆ φοβερῆ ποὺ
»ἔστειλ' ὁ Ἀλλάχ νὰ μᾶς παιδέψῃ πιότερο...

»Δὲν κοκκινίζουν οἱ παπαροῦνες στὰ χωράφια, οὔτε
τοῦ φεγγαριοῦ οἱ ἀχτίδες πορφυρώνουν τοῦ Καρά-
Σοῦ τὰ νερά καὶ δὲν κοκκινίζει τὸ παχὺ χῶμα, οὔτε
χαρᾶς φλάμπουρα καὶ μπαϊράκια μὲ τὸ μισὸ φεγγάρι
ἔχουν τὸ χρῶμ' αὐτό. Ὅλο τὸ κόκκινο ποὺ πλημμύ-
ρισε εἶναι αἷμα, ποὺ ἄτιμοι χύσανε φονιάδες, ἀπὸ ἄ-
κακα παιδιὰ καὶ ἀνήμπορες γυναῖκες!

Ἦ γῆς ὀλη βράφηκε, κι' ὁ ἀγέρας γέμισε ἀπὸ θρή-
νους καὶ δαρμούς ποὺ φτάσαν στὰ οὐράνια.

(1) Τὸ περίφημο Τζαμί τοῦ Σελίμ στὴν Ἀντιανού.
πολὶ· θαῦμα ἀρχιτεκτονικῆς καὶ πλούτου. Κε. εἶναι οἱ τά-
φοι τῶν πιότερων χαλίφιδων.

(2) Περιγράφεται τὸ κάτωμα τῆς Μπαλκανικῆς Συμ-
μαχίας, Μαῦρα Βουνα: τὸ Μαυροβοῦν καὶ Ροῦμ: ὅπως
παπαπάνω, Ρωμιοί.

Τὸ μαῦρο ἀτσάλι στόμωσε πάνω σὲ ἀχνὰ λαίμα
καὶ σὲ στήθια χιονᾶτα· μπουμπούκια ἄσκαστα καλὰ
παιδιὰ καὶ μικροπαρθενοῦλες εἶδανε τέτοιους παιδε-
μούς ποὺ φέρνει ἀνατριχίλα ἡ θύμησή τους μοναχά.

«Καὶ βυζανιάρικα μωρὰ περάσανε ἀπ' τὰτσάλι·
»μὲ τὸ βυζὶ στὸ στόμα! Γέροι ἀδύνατοι καὶ ἀσπρο-
»μᾶλληδες σακάτες, γριὲς μαννάδες καὶ ἄμοιρες δε-
»χατέρες ἀσπλαγχνο βρήκαν τέλος μέσα σὲ φλόγες
»καὶ φωτιά!

«Δὲν ἔσπαζε τὸ κοντάρι ὄντας ξεκρίλιαζε γκα-
»στρωμένες μητέρες καὶ τὸ βολὶ δὲ λάθευεν ὅταν ἀνοι-
»γε καὶ κάλα γονιῶν μπρὸς στῶν παιδιῶν τὰ μάτια!..

«Τ' ἄγριο γλέντι τῶν Ταττάρων δὲν ἔμνησκε ὡς
»ἐδῶ μὰ εὗρισκε μύριους τρόπους νὰ ξεσκαλίζει μαρ-
»τύρια!... Μέρες θὰ τρῶνε τὰ σκυλλιά καὶ χρόνια τὰ
»κοράκια!... Ἀλλοῖμοι τῆς ἐρημῆς! παγώνει μου
»τὸ μυαλὸ σὰ λογιστῶ τὸ ρήμαγμα καὶ τὴ φρίκη, ποὺ
»φέραν οἱ ὀχτροὶ μὲ εἰδὴν ἀνθρώπου καὶ ὕαινας
»καρδιά!... Πέτρα στὴν πέτρα δὲν ἔμεινε, λιθάρι σὲ
»λιθάρι στὸ διάδα τους...

«Τὸ θρήνημα καὶ τὸ ἀγγομάχημα γέμισε ὄλο τὸ
»ἄπειρο· κάθε δέντρί, ἔγινε σημάδι φριχτοῦ μαρτύ-
»ριου, κάθε βράχος προδότης ἀτιμίας!

«...Ἐκεῖ ποὺ κυλάει τὰ νερά του τὸ Καρασοῦ
»καὶ εἶτανε τὰ πολλὰ Κονιανοχώρια καὶ ὁ βλοημένος
»Κάμπο, δὲ θὰ ἰδῇς πιά τίς κόκκινες παπαροῦνες.
»οὔτε τίς πορφυρένιες ἀχτίδες τοῦ φεγγαριοῦ. οὔτε
»τὸ παχὺ κόκκινο χῶμα· ὄλο τὸ κόκκινο ποὺ πλημ-
»μύρισε εἶναι αἷμα ποὺ δὲν τὸ ἔπιε ἀκόμα ἡ Πις καὶ
»δὲ στεγνώνει ἀδίκιωτο· εἶναι τὸ αἷμα τοῦ Τρανσοῦ
»Μπέη τοῦ Καρασοῦ, ποὺ ἔσπειρε τὸ Χρυσὸ Ἀγῶρι..
»Ἦ ψυχὴ του παραδέρνει μακριὰ πὸ τὴν Ἐδέμ στὸν
»Ξερόκαμπο μὲ τὰ σφοδέλια.

«...Μὰ ἔλα, Ἦπνε, ὕπνωσε τὸ Χρυσὸ Ἀγῶρι νὰ
»τρανέψῃ, νάντρεϊέψῃ τοὺς Προγόνους νὰ δικιώσῃ!...»

Ἐκεῖ ποὺ κυλάει τὰ νερά του τὸ Καρά-Σοῦ καὶ
χύνεται σ' ἓναν Κάμπο εὐλογημένο ἀπ' τὸ Θεὸ καὶ
εἶσανε τὰ πολλὰ Κονιανοχώρια. μόνο καπνός, στάχτη
καὶ κόκκαλα... Εἶναι τὰ χνάρια τῶν Ταττάρων..

Νιγρίτα, Μᾶης 1913

ΚΩΣΤΑΣ ΝΤΑΪΦΑΣ

ΝΤΕ ΛΑ ΜΠΡΟΥΓΕΡ.— Τρεφόμεστε ἀπὸ τοὺς κλασι-
κοὺς καὶ ὀπὸ τοὺς ἄξιους τωρινούς συγγραφεῖς. Ὑστερα.
ὅταν καὶ μεῖς γινόμεστε συγγραφεῖς, κακομεταχειριζόμεσθε
τοὺς δασκάλους μας σὰν ἐκεῖνα τὰ παιδιὰ ποὺ ἀφροῦ χορτά-
σουν καλὰ μὲ τὸ γάλα ποὺ βύζαξαν, δαγκάνουν τὸ βυζὶ τῆς
παραμάνας τους.